

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS
KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

- » mobil: +421 908 69 55 31, +421 949 338 396
- » www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
- » IČO: 37 86 72 70 » IBAN: SK98 5200 0000 0000 0551 9629

15-ročná cesta za spravodlivosťou: Krajský súd v Košiciach potvrdil finančné odškodnenie pre nezákonne sterilizovanú rómsku ženu.

Krajský súd v Košiciach [právoplatne potvrdil](#) odškodnenie pre nezákonne sterilizovanú rómsku ženu v plnej požadovanej výške vyše 16 000 Eur. Poškodená žena bola sterilizovaná bez poskytnutia informovaného súhlasu v roku 1999 v krompašskej nemocnici a na súdoch sa domáha spravodlivosti už 15 rokov. Zodpovednosť preto musí prevziať vláda, ktorá má zabezpečiť prístup k spravodlivosti pre všetky poškodené ženy.

Poškodená rómska žena bola sterilizovaná v roku 1999 počas pôrodu svojho druhého dieťaťa, ktorý bol vedený cisárskym rezom. O vykonaní sterilizácie ju nemocničný personál neinformoval a nedala na ňu informovaný súhlas. O tom, že bola sterilizovaná, sa dozvedela až po vykonaní zákroku.

Preto sa v roku 2005 obrátila na súd so žalobou na ochranu osobnosti a domáhala sa, aby uložil žalovanému v konaní Mestu Krompachy (právnomu nástupcovi zrušenej Nemocnice s poliklinikou) povinnosť zaslať jej ospravedlňujúci list za vykonanie protiprávneho zákroku a zároveň žiadala priznať náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 500 000 Sk a náhradu trov konania.

Okresný súd v Spišskej Novej Vsi o žalobe poškodenej rómskej ženy rozhodoval opakovane, pričom jeho rozsudky boli viac krát odvolacím súdom zrušené. V roku 2011 okresný súd napokon rozhodol, že nezákonnou sterilizáciou došlo k porušeniu práv poškodenej ženy a žalovanej nariadil, aby sa jej písomne ospravedlnila. Uvedené rozhodnutie súdu sa stalo právoplatným.

Následne už súdy rozhodovali len o výške náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonnú sterilizáciu. V roku 2017 [okresný súd zaviazal](#) žalované Mesto Krompachy zaplatiť poškodenej žene finančné odškodnenie v plnej výške. Žalovaná strana sa proti výške odškodnenia odvolala a o jej odvolaní následne rozhodoval Krajský súd v Košiciach.

Ten svojim aktuálnym rozhodnutím právoplatne potvrdil rozsudok okresného súdu, teda odškodnenie pre poškodenú ženu v plnej požadovanej výške vyše 16 000 Eur.

Od roku 2005 bezplatnú právnu pomoc poškodenej žene sprostredkovávala mimovládna organizácia Poradňa pre občianske a ľudské práva (POLP).

Ide o posledný prípad týkajúci sa nezákonnej sterilizácie rómskych žien rozhodovaný súdmi na Slovensku. POLP v minulých rokoch zabezpečovala právnu pomoc súdnych konaniach celkovo dvanástim nezákonne sterilizovaným rómskym ženám. Viaceré z nich sa [domohli spravodlivosti a odškodnenia až na Európskom súde pre ľudské práva](#).

Prípady nezákonných sterilizácií zdokumentovala POLP v spolupráci s medzinárodnou organizáciou Centrum pre reprodukčné práva v roku 2003 v publikovanej správe [Telo a Duša: Násilné sterilizácie a ďalšie útoky na reprodukčnú slobodu Rómov na Slovensku](#). Jej závery vychádzali z 230 rozhovorov uskutočnených s rómskymi ženami zo sociálne marginalizovaných komunít na východnom Slovensku, z ktorých väčšina mala podozrenie, že boli sterilizované bez predchádzajúceho informovaného súhlasu.

Viacere medzinárodné inštitúcie, monitorujúce dodržiavanie medzinárodných zmlúv o ľudských právach, v ostatných rokoch nabádali slovenskú vládu k tomu, aby prijala kroky na účinné prešetrenie tejto praxe a zabezpečila poškodeným ženám prístup k spravodlivosti. Výbor OSN pre ľudské práva v roku 2016 [vláde odporučil](#), aby prevzala zodpovednosť a zriadila nezávislý orgán, ktorý by celú prax prešetril. V roku 2018 vydala k tejto otázke [stanovisko aj Verejná ochrankyňa práv](#), ktorá dala rovnako do popredia zodpovednosť výkonnej a zákonodarnej moci za jej riešenie. Prístup k spravodlivosti pre poškodenú ženu by sa podľa nej mohol zabezpečiť prijatím osobitnej právnej úpravy.

Poškodená žena po rozhodnutí povedala: „*Bola to pre mňa veľmi dlhá cesta. Z rozhodnutia sa teším, ale peniaze mi nenahradia to, čo mi v nemocnici urobili, teda, že už nemôžem mať deti.*“

„*Je pozitívne, že domáce súdy napokon priznali poškodenej žene primerané odškodnenie. Celé konanie však trvalo neuveriteľných 15 rokov a súdy počas tohto obdobia mnohokrát pochybili. Aj preto som presvedčená, že v tomto prípade nedokázali zabezpečiť naozaj účinný prístup k spravodlivosti. Zároveň treba zdôrazniť, že súdy nemusia byť jedinou a tou najúčinnjšou cestou, ako zabezpečiť nápravu pri podozreniach zo závažného systémového porušovania ľudských práv menšín, ako sú násilné sterilizácie rómskych žien,*“ povedala advokátka spolupracujúca s POLP a právna zástupkyňa poškodenej ženy, Vanda Durbáková.

Zodpovednosť by mala konečne prevziať vláda. Práve z jej iniciatívy by mala vzniknúť nezávislá komisia, ktorá by celú prax nezákonných sterilizácií prešetrila a poškodené ženy by boli následne účinne a rýchlo odškodnené. Takéto riešenie od slovenskej vlády požaduje aj Výbor OSN pre ľudské práva. Na rozdiel od súdov by sa zriadená komisia mohla pozrieť na celú prax komplexnejšie a mohla by priblížiť, aký bol vlastne jej celkový charakter a rozsah v našej spoločnosti.“ dodáva Durbáková.

Kontakty:

Vanda Durbáková – právna zástupkyňa poškodených spolupracujúca ako advokátka s Poradňou pre občianske a ľudské práva; tel. č.: 0908 695 531; e-mail: vanda.durbakova@poradna-prava.sk

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menšín a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života na Slovensku. V roku 2002 Poradňa zdokumentovala prípady násilných a vynútených sterilizácií rómskych žien na Slovensku a odvtedy poskytovala podporu rómskym ženám pri vedení súdnych sporov pred súdmi v SR a aj na Európskom súde pre ľudské práva. Web: www.poradna-prava.sk

Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).